

Dosar nr. 3ra-298/23 (2-21084242-01-3ra-15032023)

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, judecător – M. Gandrabur

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători – Gh. Mîra, A. Bostan, Gr. Dașchevici

ÎNCHEIERE

17 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Diana Stănilă

Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Cutrani Oleg către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea parțială a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Drochia nr. 31/2020/48081; anularea integrală a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-522/21 pe marginea cererii prealabile; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze modificarea datei de stabilire a pensiei recalculate, fixând aceasta la 03 martie 2017; obligarea achitării diferenței pensiei recalculate, în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară, începând cu data de 03 martie 2017,

împotriva deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind menținută hotărârea din 25 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 04 iunie 2021, Cutrani Oleg a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea efectuării modificării datei de stabilire a pensiei recalculate.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că a activat în cadrul poliției în perioadele 05 iulie 1991 – 24 ianuarie 1992, 29 decembrie 1992 – 10 februarie 1994, 01 decembrie 2000 – 02 martie 2017.

În temeiul ordinului din 02 martie 2017, serviciul în poliție, precum și contractul individual de muncă, au încetat cu dreptul stabilirii pensiei pentru vechime în muncă pe linia Ministerului Afacerilor Interne, totodată a fost întocmit calculul vechimii în muncă, potrivit căruia vechimea în muncă pentru fixarea pensiei, la 03 martie 2017, constituia 23 ani 00 luni 15 zile. În temeiul calculului i-a fost stabilită pensia în proporție de 50 % din cuantumul soldei.

La 16 martie 2020, Judecătoria Chişinău, sediul Râşcani a pronunţat hotărârea nr. 3-1027/19, prin care a obligat Inspectoratul General al Poliţiei să recalculeze vechimea în muncă pentru perioada de activitate în Izolatorul de detenţie provizorie al CP mun. Bălţi, iar în consecinţă, Inspectoratul de Poliţie Bălţi a eliberat certificatul care confirmă că, de facto, vechimea în muncă pentru stabilirea pensiei constituia 29 ani 05 luni şi 06 zile.

Ulterior, reclamantul s-a adresat către organul teritorial de asigurări sociale cu o cerere privind recalcularea pensiei în dependenţă de vechimea în muncă cu avantaje, iar prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Drochia nr. 31/2020/48081, i-a fost stabilită pensia în quantum de 68% din suma soldei, începând cu 16 martie 2020. Adresarea cu cerere prealabilă la organul naţional de asigurări sociale, nu s-a soldat cu succes.

Potrivit reclamantului, deciziile organelor de asigurări sociale sunt ilegale şi pasibile anulării, deoarece contravin art. 1, 13 lit. a), 14 lit. a) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, iar din vina organului cu atribuţii de stabilire şi calculare a pensiei, care la 03 martie 2017, era Ministerul Afacerilor Interne, reclamantului i-a fost stabilită o pensie în mărime de 50%, deşi aceasta contravine normelor legale precitate şi a generat achitarea unei pensii mai mici începând cu data de 03 martie 2017 şi până în prezent.

Reieşind din considerentul că, la 03 martie 2017, stagiul necesar pentru stabilirea pensiei era de 23 ani, iar de facto la data depunerii cererii de pensionare, reclamantul avea o vechime totală în serviciu de 29 ani, Ministerul Afacerilor Interne urma să calculeze şi să stabilească pensia în proporţie de 68% din quantumul soldei.

În lumina art. 50, 54 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, Casa Naţională de Asigurări Sociale era obligată să modifice data de stabilire a pensiei în quantum de 68% din suma soldei, fixând aceasta la 03 martie 2017, precum şi să efectueze achitarea diferenţei pensiei recalculate în raport cu pensia achitată pentru perioada anterioară începând cu 03 martie 2017.

Potrivit reclamantului, refuzul Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a achita diferenţa pensiei începând cu 03 martie 2017, prin prisma practicii Curţii Europene a Drepturilor Omului şi a legislaţiei naţionale, se echivalează cu expropriere.

Reieşind din cele expuse, reclamantul a solicitat anularea parţială a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Drochia nr. 31/2020/48081 şi anularea integrală a deciziei Casei Naţionale de Asigurări Sociale nr. C522/21 pe marginea cererii prelabile, obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale să efectueze modificarea datei de stabilire a pensiei recalculate, fixând aceasta la 03 martie 2017, precum şi să efectueze achitarea diferenţei pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară, începând cu 03 martie 2017.

Prin hotărârea din 25 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chişinău, sediul Râşcani, acţiunea înaintată de Cutrani Oleg a fost admisă; s-a anulat integral răspunsul Casei Naţionale de Asigurări Sociale nr. C-522/21 din 05 aprilie 2021 şi parţial decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Drochia nr. 31/2020/48081 din 29 decembrie 2020 în segmentul ce vizează data recalculării pensiei, fiind obligată Casa Naţională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia stabilită lui Cutrani Oleg, începând cu data obţinerii dreptului la pensie – 03 martie 2017, cu achitarea diferenţei pensiei recalculate.

Prin decizia din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind menținută hotărârea din 25 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că pensia se stabilește și se achită beneficiarului din momentul apariției dreptului la pensie, ultimul fiind imprescriptibil prin efectul legii. Recalcularea vechimii în muncă efectuată prin hotărârile judecătorești irevocabile (hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 16 martie 2020, decizia Curții de Apel Chișinău din 01 iulie 2020, încheierea Curții Supreme de Justiție din 30 septembrie 2020) s-a produs ca urmare a recalculării retroactive a întregului stagiul de muncă al reclamantului în lumina legislației incidente speței. Prin hotărârile judecătorești evidențiate, s-a constatat ilegalitatea conduitei angajatorului (Inspectoratul General al Poliției) în raport cu fostul său salariat (Cutrani Oleg), ca urmare fiind obligat să recalculeze vechimea în muncă, cu includerea perioadei de activitate cu înlesniri. Întru executarea hotărârilor judecătorești, a fost emis certificatul Inspectoratului General al Poliției nr. 34/17-5968 din 29 decembrie 2020.

Având ca reper certificatul Inspectoratului General al Poliției nr. 34/17-5968 din 29 decembrie 2020, Cutrani Oleg s-a adresat organului de asigurări sociale în vederea recalculării pensiei, care a satisfăcut parțial cerințele formulate de ultimul.

Instanțele inferioare au stabilit că, în speță, recalcularea pensiei trebuia efectuată din momentul apariției și stabilirii dreptului la pensie în maniera prescrisă de lege, mai ales atunci când instanțele judecătorești nu au stabilit limite temporale în sensul respectiv (iar cereri de explicare a hotărârilor judecătorești nu au fost depuse de părțile procesului). De altfel, recalcularea vechimii în muncă operează cu efecte retroactive, restabilește persoană lezată în drepturi și îi acordă plenar dreptul revendicat. Certificatul privind activitatea de muncă a restabilit garanțiile ce derivă din dreptul la muncă, iar acesta, la rândul său, a condiționat restabilirea dreptului la pensie al reclamantului, care din motive neimputabile reclamantului (ci angajatorului) a condus la diminuarea garanțiilor sociale cuvenite.

La 08 decembrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a expediat prin poșta electronică recursul nemotivat împotriva deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău. La 09 februarie 2023, a înaintat recursul motivat, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului, s-a indicat asupra faptului că soluția instanței de apel este una eronată din considerentul că s-au apreciat eronat circumstanțele cauzei, or obiect al prezentului litigiu este data când urmează a fi reexaminată pensia intimatului, și nu data din care aceasta urmează a fi stabilită, intimatul fiind deja beneficiar al pensiei pentru vechime în muncă.

La 17 martie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs intimatului Cutrani Oleg (f.d. 105), însă acesta nu a făcut uz de dreptul său de a se expune asupra recursului printr-o referință.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia "Procedura contenciosului administrativ" din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă care stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea recursului, va aplica prevederile cu privire la temeiurile declarării recursului din Codul administrativ în redacția în vigoare la data declarării acestuia.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 06 decembrie 2022, dispozitivul fiind notificat participanților la proces prin poșta electronică la 14 decembrie 2022 (f.d. 92), iar decizia motivată le-a fost comunicată la 03 februarie 2023 (f.d. 93).

Astfel, depunerea recursului nemotivat la 08 decembrie 2022 (f.d. 94-95), precum și a motivării recursului la 09 februarie 2023 (f.d. 99-101), este în termen.

Examinând admisibilitatea recursului înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul de judecată îl consideră drept inadmisibil.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din același cod, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a

cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne decizia instanței de apel contestată într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Instanța de recurs notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul de judecată ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată

d i s p u n e:

Recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc